

Till Klimat- och
näringslivsdepartementet
ar@regeringskansliet.se
[lotta.lewin-
pohlblad@regeringskansliet.se](mailto:lotta.lewin-
pohlblad@regeringskansliet.se)

Remissyttrande avseende Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap SOU 2025:68

Er ref: KN2025/01284

Svensk Handel som är en bransch- och arbetsgivarorganisation för små och stora företag inom parti-, detalj- och e-handeln med cirka 260 000 medarbetare får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Näringslivet, och inte minst handeln, utgör ryggraden i landets totalförsvar och är avgörande för en resiliert försörjningsberedskap. Handeln spelar en central roll i samhällets beredskap, inte minst genom att säkerställa tillgången till livsmedel, mediciner och andra nödvändiga varor.

Som grundprincip menar vi att försörjningsberedskap är ett statligt ansvar, och alla avsteg från denna princip ska utredas noggrant och ske på konkurrensneutrala grunder, med adekvat ersättning till de företag som bidrar. För att företag ska ha förmåga att anpassa sig till nya situationer och möta nya behov måste förutsättningarna att driva konkurrenskraftiga företag och leverera varor i fredstid vara goda, varför hänsyn måste tas till marknadens grundförutsättningar i uppbyggandet av landets totalförsvar.

Svensk Handel kommer i vårt remissvar att fokusera på delen om nya samverkansformer mellan företag och offentliga aktörer då övriga delar ligger utanför vår bransch, men vill i sammanhanget påpeka vikten av att även dessa områden omfattas av beredskapsarbetet framåt.

Synpunkter på utredningens förslag

Svensk Handel delar utredningens bedömning att Sverige behöver ett mer förutsägbart och långsiktigt system för samverkan mellan staten och näringslivet i frågor som rör försörjningsberedskap, särskilt utifrån det faktum att näringslivet och handeln är en naturlig och viktig del i landets totalförsvaret. Svensk Handel välkomnar ambitionen att stärka de regelverk som krävs för att upprätthålla samhällsviktiga leveranser i fred, kris och höjd beredskap. Samtidigt kräver flera av förslagen precisering för att säkerställa att de åtgärder som föreslås blir rättssäkra, konkurrensneutrala och praktiskt tillämpbara för de företag som faktiskt utgör grunden för svensk försörjningsförmåga.

Svensk Handel bifaller utredningens förslag på nya samverkansformer med därtill hörande försörjningsanalyser, upphandling, säkerhetsskyddad upphandling samt försörjningsberedskapsavtal. Det är rimligt att försörjningsberedskapen byggs upp av ett system av avtal som ingås, på frivillig basis, mellan företag och myndigheter med därtill hörande relevanta ersättningsnivåer och konkurrensneutralitet.

Beaktandekrav i upphandling

Svensk Handel stödjer införandet av ett beaktandekrav i upphandlingslagstiftningen. Det är rimligt att upphandlande myndigheter aktivt prövar om försörjningsberedskap bör beaktas i varje upphandling. För att undvika rättsosäkerhet och godtycke krävs dock att en nationell vägledning tas fram. Vi föreslår därför att regeringen uppdrar åt Upphandlingsmyndigheten och MSB att ta fram sektorsvisa mallar och checklistor för hur krav kan ställas och följas upp utan att skapa överdriven administration, särskilt för små och medelstora företag. Beaktandekravet bör vidare utformas så att det uppfyller proportionalitetsprincipen – krav får inte gå längre än nödvändigt, eller ställas där så inte erfordras. En annan viktig aspekt är att konkurrensneutralitet säkerställs och att större företag med redan upparbetade beredskapsinfrastrukturer inte gynnas till förmån för mindre företag med i vissa fall längre startsträcka.

Försörjningsberedskapsavtal

Svensk Handel tillstyrker förslaget om F-avtal som komplement till ordinarie upphandling. För att säkerställa förtroende och legitimitet krävs dock att regeringen tydligt anger

- När och hur F-avtal får användas – dessa bör endast användas som sista utväg när marknadslösningar inte räcker. Avtalen bör kunna tillämpas även i fredstida krissituationer men det saknas tydlighet kring vem som innehar mandat att avgöra när en sådan situation föreligger. Detta måste klargöras.
- Vem som har rätt att teckna F-avtal – Svensk Handel delar utredningens bedömning att kommuner och regioner inte ska ges möjlighet att upphandla F-avtal, utan att möjligheten att teckna F-avtal begränsas till ett fåtal offentliga aktörer, likt de i utredningen föreslagna.
- Vilka kriterier som ska gälla, kopplade till genomförda försörjningsanalyser och konstaterade samhällsrisker

- Full kostnadstäckning – företag som tar beredskapsåtaganden måste ersättas för merkostnader
- Konkurrensneutralitet – urval ska ske transparent, med tidsbegränsning av avtalens längd och regelbunden översyn
- Sekretess – avtalen både utgör och innehåller sannolikt affärskritisk information varför såväl avtal som register över avtal måste skyddas enligt säkerhetsskyddslagstiftning.

MSB:s nya roll

Svensk Handel stödjer att MSB ges ansvaret att upprätta en prioriteringsordning för försörjningsberedskap och därtill får en samordnande roll med ansvar för registerhållande och avtalslägesbild. I sammanhanget vill vi dock framhålla att informationen i sådana register kan vara känslig ur såväl säkerhetsperspektiv som med hänsyn till företagens konkurrenskraft, varför det är av yttersta vikt att sekretesskydd upprätthålls. Företag delar inte känslig information utan tillit till hur sådan hanteras. Ett robust sekretesskydd är därför en förutsättning för systemets framgång.

En ny samlad lagstiftning om försörjningsberedskap

Försörjningsberedskap bygger på att företag kan och vill bidra. Tidigare kriser har visat att näringslivet har både förmåga och vilja att ställa om och anpassa sig till rådande omständigheter, om rätt förutsättningar ges. Viktiga beståndsdelar i detta är långsiktighet, förtroende och partnerskap, liksom en upprätthållen och fungerande utrikeshandel. Försörjningsberedskap ska handla om resilienta flöden, inte om nationell protektionism. Svensk Handel avstyrker utredningens förslag om tvingande lagstiftning för att ålägga företag att vidta åtgärder för främjande av försörjningsberedskapen i såväl fred som höjd beredskap och krig.

I stället för att tillsätta en ny utredning med uppdrag att utreda tvingande lagstiftning bör staten och näringslivet gemensamt identifiera kritiska behov, genomföra gemensamma förmågebedömningar och utveckla frivilliga avtalsmodeller som tydliggör ansvar och roller. Emellertid kan det finnas behov av att det i en revision av nu gällande lagstiftning inkludera bestämmelser om försörjningsberedskapsavtal och att de principer om trygghet av tillgång till varor och tjänster som utredningen avhandlar utreds, liksom principer för och bemyndiganden till utpekad myndighet att genomföra nödvändiga prioriteringar, i samarbete mellan myndigheter och företag. Detta kan emellertid med fördel ske inom ramen för nu gällande lagstiftning. Rättsligt reglera endast det mest nödvändiga och värna frivillighet så långt det är möjligt.

SVENSK HANDEL

Henrik Ekelund
Policy- och planeringsansvarig

Marie Enhörning
Beredskapsansvarig